

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen

Hämeen Sosiaalidemokraattien syyspiirikokous

Lappilan työväentalo

la 25.10.2014 klo 10

Toveri Puheenjohtaja, hyvät toverit ja ystävät,

Onpa hienoa olla täällä Kärkölässä kanssanne tänään, tässä upeassa talossa.

Meitä demareita on erilaisia - on meitä, jotka ovat kasvaneet tähän liikkeeseen ja heitä, jotka ovat liittyneet puolueeseen muutoin. Me kaikki olemme tärkeitä.

Minulle työväentalot ovat tärkeitä paikkoja. Niiden suojissa olen leikkinyt, jumpannut, esiintynyt, myöhemmin tanssinut, ihastunut ja mennyt naimisiin työväentalolla. Ennen kaikkea olen ensin kuunnellut puheita ja myöhemmin itsekin puhunut. Äitini ja isäni kertovat, kuinka Oulun työväentalolla oli vierailut Kalevi Sorsa ja olin ollut mukana vain muutaman vuoden ikäisenä. Olin nukahtanut Sorsan puheen aikana pöydän alle. Kokouksen jälkeen Sorsa oli tullut piippu suussa kysymään, oliko puhe ollut niin tylsä.

Usein työväentaloilla minulle tulee mieleen laulu, jota isäni kitaroineen usein lauloi.

Se on Punaviestiyhtyeen kappale Toveri-iltamat, jonka sanat ovat Tiina Pelkosen. Haluan siteerata sen alkua teille tänään:

Hyvää iltaa, toverit,

On lähellänne lämmin.

On lähellänne helppo pitää yhtä päättävämmmin.

Tää ilta kestää hetken,

mutta muisto kestää kauan.

Me tarvitsemme Toverit nyt tällaista yhteisyyttä, jos haluamme nostaa luottamus-
tamme kansalaisten keskuudessa. Sitä tarvitaan myös jotta selvittää isoista haas-
teista. Taloustilanne haastaa meitä kaikkia. Niinpä tarvitsemme yhteisyyttä myös
puolueiden kesken. Talouteen liittyy monia epävarmuustekijöitä, jotka eivät näytä
poistuvan nopeasti. Euroopan taloustilanne ei ole parantunut toivotulla tavalla. Li-
säksi maanosiamme vaikuttavat kansainvälis-poliittiset tilanteet lähialueilla kuten
Ukrainassa ja kauempanakin kuten sisällissota Syyriassa, levottomuudet Lähi-
idässä ja ebolaepidemia Länsi-Afrikassa.

Vaikka haasteita riittää muualla ja omastakin takaa, olemme omilla toimillamme
pystyneet esimerkiksi estämään tuloerojen kasvua. Julkisuudessa ja omassakin
keskuudessa helposti unohdamme, että esimerkiksi monet meille tärkeät laki-
hankkeet ovat edenneet, kuten esimerkiksi sosiaalihuoltolaki. Eläkeratkaisun mer-
kitystäkään ei voi vähätellä.

Tilanne on kuitenkin hankala eikä valitettavasti nopeaa helpotusta näy olevan lu-
vassa. Tästä kertoo vaikkapa se, että tänä vuonna joka kuukausi on ollut 30-35
työtöntä enemmän verrattuna vuoden takaiseen. Silti turhaan synkistelyyn ei pidä
syyllistyä. Meillä on kaikki edellytykset löytää ratkaisuja. Olemme onnistu-
neet historiassamme nostamaan maamme köyhästä pohjolan perukasta yhdeksi
maailman menestyneimmistä maista lukuisilla mittareilla. Usein kansainväliset kol-
legat kyselevät, miten teitte sen?

Jotta voimme saada työtä, kasvua ja hyvinvointia aikaan ja katkaista velkaantu-
mista, meidän on uskallettava tehdä rakenteellisia uudistuksia. Näistä keskeisin
on sote, johon palaan myöhemmin.

Toverit, minua vaivaa kovasti se, että liian usein julkisessa keskustelussa anne-
taan ymmärtää, että hyvinvointiyhteiskunta on syyllinen talouden ongelmiin. En
allekirjoita tätä.

Talouskaan ei saa olla itseisarvo, vaan väline hyvinvoinnin tuottamiseen. Hyvinvointi on terveyttä, elämänhallintaa ja riittäviä aineellisia resursseja. Väestön hyvinvointi luo talouskasvua, ja tukee kestäväää taloudellista kehitystä

Panostukset universaaliin hyvinvointimalliin eivät ole kuluja vaan investointeja. Keskusteluissa taloudesta, kestävyysvajeesta ja rakenneuudistuksista tulee ymmärtää palveluiden ja sosiaaliturvan pitkän aikavälin taloudelliset hyödyt. Sosiaali- ja terveystaloudet on myös talouspolitiikkaa. Tätä voidaan, ja tätä tulisi kutsua hyvinvointitaloudeksi.

Olen sitkeästi puhunut ennaltaehkäisevistä palveluiden ja oikea-aikaisuuden puolesta. Olen puhunut taloudellisista ja inhimillisistä kustannuksista joita säästämme, kun siirrämme painopistettä korjaavista erityispalveluista matalan kynnyksen peruspalveluihin. Olen saattanut toistaa itseäni, mutta tämä asia on minulle tärkeä.

Hyvät ystävät,

Olen äärimmäisen iloinen, että hallitus päätti todella panostaa ennaltaehkäisyyn ja viedä sosiaalihuoltolain osana ensi vuoden budjettia eduskunnan käsiteltäväksi. Monessa puheenvuorossa lain valmistelun aikana vaadittiin kaikista uusista lainsäädäntöhankkeista luopumista talouskurjuuden takia. Oma vastakysymykseni on, kannattaako säästötalkoot todellakin aloittaa yhteiskunnan heikoimmista ja näin pahimmillaan vahvistaa noidankehää? Onneksi hallitus ei luopunut tästä lakihankkeesta.

Sosiaalihuoltolain valmistelun lähtökohtana on ollut aito asiakaslähtöisyys. Palvelutarpeen arviointi tehdään jokaiselle sosiaalihuollossa ensimmäistä kertaa asioivalle henkilölle. Jokaiselle nimetään omatyöntekijä ja sosiaalinen kuntoutus määritellään laissa. Uudistus liittyy myös nuorisotakuuseen: Tarkoituksena on, että

kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret hyötyisivät nuorisotakuusta eivätkä putoaisi avun piiristä.

Hallituksen kärkihanke eli nuorisotakuu on saanut osakseen paljon kiitosta, mutta myös kritiikkiä. Monet kriitikot sanovat, ettei hanke ole onnistunut tavoitteissaan, koska nuorisotyöttömyys on edelleen korkealla. On totta, ettei nuorisotakuulla ole onnistuttu poistamaan nuorisotyöttömyyttä tai muita nuorten ongelmia, mutta turha tämä ponnistus ei suinkaan ole. Ilman nuorisotakuuta nuorisotyöttömyyslukemat olisivat vieläkin hurjemmat eikä eri hallinnonalojen väliseen yhteistyöhön olisi saatu sitä tehoa, joka sinne nyt on rakentumassa.

Nuorisotakuun ohuimmalle kehitykselle jäänyt osio on ollut sosiaalinen kuntoutus. Tällä tarkoitetaan erityisesti niitä nuoria, joiden elämässä koulutus tai työpaikka ei välttämättä ole ensisijainen vaihtoehto. Näille nuorille pitää ensin saada apua elämän perusasioissa. Monilla voi olla mielenterveys- tai päihdeongelmia, joiden hoitaminen on välttämätöntä ennen työn tai koulutuspaikan vastaanottamista. Emme kai halua valmiiksi vaikeassa elämäntilanteessa olevalle nuorelle uutta epäonnistumisen kokemusta, jos opiskelu ei onnistukaan tai työssä pysyminen ontuu? Uudella sosiaalihuoltolailla pyritään vahvistamaan nuorten osallisuutta, heille tarjottavia palveluja ja niiden oikea-aikaisuutta. Moni nuori tarvitsee aluksi rinnallakulkijan, joka auttaa ja tukee.

Ne, jotka sanovat tätä kalliiksi ratkaisuksi voivat miettiä, millaisen hinnan maksamme siitä, kun nuori ihminen jää jopa lopullisesti vuosikymmeniksi ulkopuoliseksi yhteiskunnasta. Taloudellinen lasku on valtava - inhimillinen lasku usein mittaamaton.

Hyvät Toverit,

Peruspalveluministerinä haluan vielä muistuttaa tärkeimmästä tavoitteestamme, väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Tässä olemme pitkällä aikavälil-

lä onnistuneet pääosin oikein hyvin. Suomalaisten terveydentila ja odotettavissa oleva elinikä on viimeisten vuosikymmenten aikana merkittävästi parantunut. Kaikki eivät kuitenkaan ole päässeet osalliseksi tästä hyvinvoinnin kasvusta. Sosiaaliryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot eivät ole vähentyneet. Vaikka jokainen hallitusohjelma ja jokainen kuntien hyvinvointistrategia tähtää terveyserojen kaventamiseen, tavoite luisuu koko ajan kauemmaksi.

Rikkaiden ja köyhien suomalaisten elinajan erot ovat kasvaneet selvästi enemmän kuin koulutusryhmien tai ammattiin perustuvien sosiaaliryhmien väliset erot. Alimassa tuloviidenneksessä elinajanodotteen kasvu pysähtyi 1990-luvun alkupuolella. Ero näkyy siten, että hyvätuloinen 35-vuotias nainen elää keskimäärin yli 86-vuotiaaksi ja köyhimmät suomalaisnaiset alle kahdeksankymppisiksi. Hyvätuloinen suomalaismies elää keskimäärin 82-vuotiaaksi, köyhimmät miehet alle 70-vuotiaaksi. Alimpaan tuloviidennekseen kuuluvan miehen elinajanodote on vain vuoden vanhuuseläkkeen ylärajaa (68 vuotta) korkeampi.

On kaikkien yhteinen etu, että työelämässä pysytään terveenä ja sieltä poistutaan terveenä. Eliniänodotteen kasvu ja terveiden, aktiivisten elinvuosien lisääntyminen on saavutus. Väestöryhmien väliset sosioekonomiset terveyserot on asia, jolle tulee tehdä enemmän. Meidän tulisi saada koko väestön terveys ja hyvinvointi lähemmäksi sitä tasoa, jolla se osalla väestöä on. Työkyky on kaikkien työikäisten, ei ainoastaan työssäkäyvien oikeus. Ei ole kansanterveydellisesti, eikä kansantaloudellisesti kestävää, että työttömien ja ns. reservissä olevien työntekijöiden työkykyä ei ylläpidetä. Se ei ole myöskään työnantajien näkökulmasta perusteltua.

Hyvät Toverit,

Lopuksi rakkaasta lempilapsestani eli sotesta. Hyvin usein saan vastata kysymyksen, miksi tähän revohkaan on ryhdytty. Syynä on nykyistä järjestelmäämme vaivaava epätasa-arvo, joka uhkaa vain pahentua, jos emme uskalla uudistaa rakennetta. Rakenne on väline parempiin palveluihin. Uudistuksen punainen lanka

ovat oikea-aikaiset, toimivat ja saumattomat palvelut. Nyt korjaamme montaa asiaa aivan liian myöhään ja niin, että ihmisen on pitänyt itse olla aktiivinen ja hakea itselleen apua. Moni jää hallinnon portaiden väliin eikä jaksaa. Tämä kaikki tulee yhteiskunnallemme kalliiksi - inhimillisestä hinnasta puhumattakaan.

En voisi saada parempaa mahdollisuutta kuin puhua teille aikana, jolloin sote-uudistus on näin keskeisessä vaiheessa. Lähes joka päivä eri tahoilta tulee arvioita soten ongelmista ja puutteista, aikalisästä, jopa soten kaatamisesta. Nämä tiedot ovat aika lailla värittyneitä. Mikäli sote-uudistusta ei saada nyt aikaan, pelkään pidempääkin lykkäystä meidän kaikkien tunnistamalle uudistustarpeelle. Lisäksi tämä olisi onnetonta erityisesti suomalaisten palveluiden, mutta myös laajemmin koko yhteiskuntamme kannalta. Haluammeko todella antaa sellaisen kuvan, ettei tässä maassa osata tai haluta tehdä rakenteellisia uudistuksia?

On pakko kysyä, mikä on muuttunut kesän keskeisten linjausten julkistamisen jälkeen? Silloinhan esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat laajasti kiittelivät aikaansaattua ratkaisua. Siis sitä, että järjestämisvastuu kootaan viidelle sote-alueelle, järjestäminen ja tuottaminen erotetaan toisistaan ja julkisella vallalla - myös kansanvallalla - säilytetään sille kuuluva vastuu kansalaisten perustuslain suojaa nauttivista hyvinvointipalveluista. Olisiko niin, että kritiikkiä, hämmennystä ja väärinymmärrystä olisi lietsottu siksi, että malli ei jonkun mielestä ollutkaan oman mielen ja intressien mukainen?

Jos näin on, voin kertoa, että sotesta ei ole olemassakaan täydellistä mallia, joka tipahtaisi taivaasta ja jolle kaikki hurraisivat. Jopa sote-asiantuntijoiden näkemykset vaihtelevat runsaasti, meistä poliitikoista puhumattakaan. Niin kauan kuin elämme demokratiassa, päätöksiä pitää tehdä yhdessä, välillä omista näkemyksistä joustuen, isänmaan parhaaksi. Kuten olen lukuisia kertoja sanonut, tämäkään malli ei ole täydellinen eikä tämä ole minkään puolueen malli. Tämä on yhteinen malli, jonka takana vielä ainakin kesällä olivat kaikki eduskuntapuolueet.

Tätä parlamentaarista sopua ei kannattaisi aivan kevyesti hukata tilanteessa, jossa järjestelmä on huutanut muutosta vuosikausia, kansalaiset eivät saa tarvitse-
miaan palveluita ja kansantalouden reunaehdot ovat tunnetut. Edistämisen kehit-
täminen saa jo riittää, pitää uskaltaa tehdä päätöksiä. Tämän viestin saan myös
sote-ammattilaisilta eri puolilta Suomea: tämä epävarmuus syö kaikkien työmoti-
vaatiota, kehittämistä ja jopa alan houkuttelevuutta.

Hyvät toverit,

Niin sotessa kuin muissakin edessämme olevissa haasteissa tarvitaan meitä kaik-
kia. Meidän pitää tavoitella kärkipaikkaa ensi kevään eduskuntavaaleissa. Toivon,
että työ vaaleja varten on jo täälläkin käynnissä. Odotteluun ei ole aikaa.

Meidän pitää vahvistaa yhteisyyttämme, muuten emme pärjää. Kuten Punaviesti-
kin laulaa:

Toverit, me tahtoisimme tulla lähemmäksi, ottaa kiinni kädestä ja tulla ystäväksi.
Näin kauan olemme odottaneet tämänlaista iltaa. Avullanne vahvistamme tove-
ruuden siltaa. KIITOS.